

Haide, bre!: incursiune subiectivă în lumea aromânilor. Talmeș balmeș de etnologie și multe altele, Ars Docendi, 2007

Omul care a rămas fără povestea vieții lui - articol de Simona Sora

Cred că n-a fost sfârșit de an, din 2002 încoace, în care să nu mă gândesc la Irina Nicolau. Am cunoscut-o prea puțin, ne-am văzut doar de câteva ori – cu toate astea, de câte ori mă gândesc la oameni esențiali din viața mea, Irina e printre primii. Știu sigur că nu mi se întâmplă numai mie, cel mai concis a fost odată Dan C. Mihăilescu, într-un interviu în care, întrebat fiind ce îi place în viața noastră culturală, a răspuns: „Irina Nicolau”. Ca să-mi amintesc de Irina, am recitat recent cartea ei „cu două buzunare”: *Haide, bre!* de-o parte, *Talmeș balmeș de etnologie de cealaltă*, și mi-a plăcut ca prima dată.

Talmeș balmeș de etnologie și multe altele este, înainte de orice, o confesiune. Varianta pe care a ales-o Irina Nicolau, de a-și comunica în primul rând îndoielile, mirările și căutările, știutul și trăitul, este o formulă nemediată, „din mână”, care dă un montaj deloc întâmplător, după metoda „batistei aruncate înainte” din *Călăuza* lui Tarkovski. Scriitoarea e călăuză într-o zonă carbonizată de uitare, prejudecăți și reflexe de respingere. Ea pornește, precum personajul din film, dintr-o încăpere cu un pat de alamă și o bibliotecă (asumată) pe care aparatul de filmat rămîne vreo două secunde, ca să ajungă la știut prin celălalt și la trăit pe cont propriu. Poveștile, multe și dureroase, au un fel de patos (căci „apatia strică omenia”) care se desfășoară cu totul în aplicația pe care autoarea o face noii etnologii în cealaltă carte, *Haide, bre! Incursiune subiectivă în lumea aromânilor*, care începe unde se termină prima. Pînă la poveștile de dragoste și moarte din „oala cu ghiveci despre aromâni”, Irina Nicolau dialoghează cu cititorul, îl ia de mână și îl pune să-și facă propria genealogie pentru a ajunge nemijlocit la delicatul subiect pe care îl constituie, după 50 de ani de etnologii false, țărâna români. Dincolo de teoretizările academice și stereotipiile de manual, Irina Nicolau schițează o „etnologie în stare născîndă” (după o expresie a lui Horia Bernea) care supune subiectul la tot felul de încercări vitale: rîsul, munca, dansul (jocul), salutul, prietenia, kitsch-ul, orașul, credința și ritul, rezistența la viața conjugală, relația cu obiectele. Rezultatele sînt pe măsura probelor și depășesc cu mult subiectul pe care autoarea îl anunțase.

Articol preluat din *Dilema Veche*, Nr. 415 / 26 ianuarie-1 februarie 2012

Instituția Irina Nicolau – articol de Victoria Luta

[...] E o fericire ca, departe de ai tăi, să ai harul de a învia gusturile și miresmele unei civilizații doar din cuvinte. Să extragi, din simplul joc al eufoniilor, concentrația de parfumuri care compun un orizont altminteri de nemaiatins și să ai impresia unei apropieri lecuitoare de melancolie. Că deseori (numai) memoria și imaginația pot anula distanțele ori suplini, parțial și consolator, golurile, îmblinzind inaccesibilul cel mai categoric, ne demonstrează, cu excepțională forță, toate cărțile semnate, într-un fel sau altul, (și) de Irina Nicolau. În lumea noastră bîntuită de sminteli pe spectru larg, bolnavă de vanități și vacuități înspăimîntătoare, unde firescul și bunul-simț ajung cerințe aproape exorbitante, Irina Nicolau

muncește pentru fiecare carte cum multora, incomparabil mai vizibili, notorietăți găunoase, nu li se întâmplă nici măcar o dată-n viață. Printre altele, compune cu o acribie monahală liste de a căror înțelepciune evocatoare e ea însăși cea dintâi fermecată și convinsă că dacă nici ele n-ar fi, atunci chiar că nimic nu s-ar mai putea povesti. Cu o tenacitate cât a unei întregi institutii, în care îi implică fericit și pe alții, adună, consemnează, recuperează, reconstituie, transcrie, publică și valorifică. Salvate prin cărți frumos făcute, lungi durate, epoci, experiențe și destine ies la lumină care li se cuvine din plin. Altminteri, toți sorții le-ar fi condamnat la o stingere lentă și tăcută, îndoite păgubitoare pentru o întreagă umanitate: și pentru protagoniștii care, rămași uitați, ar trăi încă un nenoroc nemeritat, dar și pentru toți ceilalți, văduviți altfel de șansa de a afla și admira, de privilegiul întremător de a fi, chiar și indirect, din ipostaza de cititori, martori ai celor dintâi.

Dintre cele trei, singurul volum unde subiectivitatea Irinei Nicolau funcționează explicit (asumată chiar din titlu) este *Haide, bre!*. Pentru că numai așa, prin conlucrarea invenției cu istoria, prin forța speculațiilor și a micilor fantasme, se pot complini puținătatea și discontinuitatea consemnărilor de care a avut parte risipita și risipitoare a civilizației aromâne.

Articol preluat din *Observatorul cultural*, nr. 69, iunie 2001

Scrisoarea de iubire, dragoste, amor, Ars Docendi, 2009

Cine și cum poate să scrie astăzi (despre) epistola amoroasă? - articol de Delia Ungureanu

Mărturisesc de la început faptul că am (ne)șansa de a-i cunoaște pe mulți dintre membrii grupului *Erotographos 50 + 1*, în calitate de foști sau actuali studenți ori de foști colegi de generație și nu numai. Este o șansă faptul că am aflat despre acest volum încă din faza de proiect, de la doamna profesoară Antoaneta Tănăsescu, al cărei entuziasm m-a făcut să aștept cartea cel puțin intrigată.

O temă extrem de generoasă și de ofertantă precum scrisoarea de iubire, dragoste, amor, tratată din perspective multiple, prea diverse, de specialiști și începători deopotrivă (aceștia din urmă de valori la fel de diferite), în absența unei coloane structurante a volumului, care să îi dea coeziunea necesară unei abordări tematice, riscă să submineze un proiect altfel plin de entuziasmul specific oricărui început

Ceea ce ar fi putut fi un volum tematic actual, gândit metodic și tratat coeziv de un număr mai restrâns de autori, devine un volum mult prea eterogen pentru a convinge pînă la capăt. Din păcate, eterogenitatea este unul dintre... păcatele și nu plusurile acestui volum dedicat unei teme atît de vechi și (probabil) veșnic intrigante precum amorul, iubirea ori dragostea.

Capitolul al șaptelea, cel de încheiere, „Ceea ce e important e invizibil pentru ochi“, îi aparține Antoanetei Tănăsescu. Aici aflăm unele explicații privind alcătuirea eterogenă a volumului: „Pentru că Scrisoarea de iubire, dragoste, amor nu e o sumă de cărți, oameni și ani, ci, mai degrabă, o stare de spirit greu de «tradus». Am găsit, oare, cuvintele?“. Scrisoarea de dragoste este „semnul unui mod de a gândi, deci de a scrie, prin care o epocă se definește. Ea este un elocvent autoportret al clipelor timpului“. [...]

Articol publicat în decembrie 2009, nr. 505 al *Observatorului Cultural*

Individualul în era postumanului - articol de Cezar Gheorghe

Un instinct născut dintr-un anacronism pozitiv (există și așa ceva!) mi-a dictat să scriu despre volumul intitulat *Scrisoarea de iubire, dragoste, amor*, volumul colectiv publicat de membrii grupului *Erotographos 50+1*. Din același instinct anacronic de conservare a individualității, reluînd îndemnul lui Andrei Codrescu, îmi voi avertiza semenii din comunitatea virtuală: „dacă nu știți încă de sînteți uman sau postuman priviți părțile «corpului» vostru: orașul, casa, mașina, iPhoneul, laptopul, iPodul, sistemul surround artificial“. Dacă 60% din corpul vostru este acum electronic sau bioelectronic, dacă trăiți într-un spațiu destinat maximizării eficienței, dacă messengerul, e-mailul și Facebook sînt prezențe zilnice în viața voastră, va trebui să găsiți un antidot împotriva pierderii creativității pe care încă o posedați. O carte despre scrisoarea de dragoste pare pe cît de anacronică – pentru timpul în care trăim –, pe atît de necesară conservării individualului în epoca virtualului.

Primul capitol este format din texte care radiografiază metamorfozele stilului epistolar într-o perioadă și o arie disciplinară destul de întinse, de la o scrisoare datînd din vremea Antichității grecești, la reflecții

asupra scrisorii și a stilului epistolar dintr-o perspectivă lingvistică, pînă la analiza transformările suferite de scrisoarea de amor în epoca e-mailului. Capitolul al II-lea reunește texte diferite sub titlul „Lumea corespondenței” și este însoțit de un „remember”, semnat de Antoaneta Tănăsescu care scrie, în calitate de coordonatoare a volumului, un „text-manifest” pentru grupul Erotographos („ne întorcem, astfel, numai în aparență de unde am plecat și verificăm (a cîta oară?) că viața nu se lasă sedusă de sunetul de corn al soluției unice [...] prilej de a observa că internetul nu a învins definitiv”) urmat de un scurt istoric al regulilor și modelelor epistolare în spațiul românesc. Cel mai atrăgător text din acest capitol este cel dedicat corespondenței de dragoste dintre Paul Celan și Ingeborg Bachman. La fel de interesante au fost și reflecțiile Ancăi Băicoianu pe marginea unei antologii a celor mai frumoase scrisori de dragoste. „Prezentul fișneț al celor vii, prezentul alunecos, mereu în mișcare, care vorbește de un moment nicidecum prezent, pentru că intervalul necesar articulării îl transformă deja în trecut, iar articularea însăși e deja (în) viitor – ei bine, acest prezent contaminează obiectul iubirii, îl îmbolnăvește de transformare, îl face locuibil

Un alt capitol al cărții este compus din răspunsurile la un „Chestionar” menit să determine rolul jucat de scrisoarea de amor în viața respondenților. Concluzia stă sub semnul inexprimabilului: „asemenea sentimentului pe care îl definește, epistola de iubire este ireductibilă la concept, teritoriu al inefabilului, evanescentului, posibilului cu centrul pretutindeni și nicăieri.”

În încheiere, textul Antoanetei Tănăsescu – „Ceea ce e important e invizibil pentru ochi” – oferă cititorului geneza volumului și semnaleză dificultatea unui teritoriu de cercetare atît de vast precum scrisoarea de dragoste. Demersul de cercetare al grupului Erotographos este, cred, edificator pentru contextul actual al comunicării în epoca virtualului: „Deși a mers pe căi ocolitoare, pornind de departe, de foarte departe, am înțeles pînă la urmă că scrisoarea de dragoste, contrar opiniei comune, e importantă nu doar pentru corespondenți, pentru exprimarea neliniștilor, a bucuriilor lor. Ea este semnul unui mod de a gîndi, deci de a scrie, prin care o epocă se definește. Ea este un elocvent autoportret al clipelor timpului”. Rămîne de văzut – într-o epocă în care toți și niciunul participă la scrierea istoriei – cum va arăta (auto)portretul timpului nostru.

Articol publicat in decembrie 2009, nr. 247 al *Observatorului Cultural*

Păcatele limbii – articol de Rodica Zafiu

[...] Volumul e o autentică manifestare postmodernă: savant și copilăros, sobru și ludic, nostalgic și updatat, preferă să nu aleagă, ci să juxtapună. E un produs editorial de succes, cu destinatar multiplu: pentru esteți și rafinați, pentru universitari docti și pentru tot felul de alți cititori. [...]

Scrisoarea e în sine un tip de text fascinant, hibrid și ambiguu, oscilând între spațiul privat și cel public, între limbajul familiar și intim și cel solemn și ceremonios. Iar scrisoarea de dragoste adâncește cel mai mult tensiunile genului (asociind colecția de clișee cu emoția spontaneității). Modelele de scrisori de pe vremuri ne apar azi surprinzător de concrete („Poziția mea nu-mi permite să mai continuăm relații la care păreți că țineți puțin și care dau subiect de vorbă tuturor funcționarilor gării”, p. 57), rămânând misterios modul în care cei interesați le adaptau la propria lor viață. Și-l imaginează una dintre autoarele cărții: „Și

cât de caragialescă trebuie să fi fost mai ales scena compunerii. El transcria scrisoarea nr. 28. Ea lectura înfrigurată și răspundea cu scrisoarea nr. 112 (pentru domnișoare). El se înverșuna. Copia și nr. 92. Ea răspundea cu nr. 123” (Diana Leca, p. 91). Ghidurile noi de redactare, disponibile din belșug on-line (și din care sunt traduse fragmente în carte) sunt mult mai seci, abstracte și funcționale – dar tot involuntar comice, în ambiția lor de a formula reguli pentru scrisoarea de dragoste: „Specifică modul în care relația ți-a îmbunătățit viața, în toate domeniile” (p. 58); „Nu te referi explicit la părți anatomice” (p. 59).

Asumându-și, pe mai multe voci, categoriile profund pozitive ale fragmentarului și hibridului, Scrisoarea de iubire, dragoste, amor lansează o formulă editorială nouă, ingenioasă. Spiritul ludic face asemenea minuni: cartea înzestrată cu umor și cu autoironie va putea fi folosită în bibliografii universitare, dar și răsfoită cu curiozitate și citită cu plăcere, născând pe nesimțite idei noi, dar și poftă de scris epistole.

Articol publicat în nr 7/2010 al revistei *Romania Literară*

50 de ani de la procesul și execuția membrilor grupului de rezistență condus de Toma Arnăuțoiu, Ars Docendi, 2009

Un album-document al durerii noastre - articol de Luiza Barcan

O lacrimă de „cerneală” și un strigăt de neputință. „Cine uită nu merită”, se spunea după Revoluția din 1989. Și noi, cei mai mulți, am cam uitat...(…)

Violonista Ioana Raluca Voicu Arnăuțoiu este o supraviețuitoare, probabil unica, a măcelului din întunecatul an 1959. A supraviețuit doar fiindcă în momentul arestării părinților ei, partizanii Maria Plop și Toma Arnăuțoiu, era doar un copil de doi ani, născut într-o ascunzătoare din Munții Muscelului

Din strădania muzicienei Ioana Raluca Voicu Arnăuțoiu de a face cunoscute ororile regimului comunist din România face parte și recentul album de fotografii și documente din arhiva C.N.S.A.S intitulat 50 de ani de la procesul și execuția membrilor grupului de rezistență condus de Toma Arnăuțoiu. O ediție îngrijită de ea și de editorul Ioan Crăciun, publicată în 2009 la Editura Ars Docendi a Universității din București. Emoționantul album conține un istoric al formării acestui grup, al acțiunilor și scindării lui, al capturării și condamnării partizanilor.

Cât timp memoria acestor oameni nu va fi complet reabilitată, cât timp nimeni nu-și va recunoaște vina pentru represiune, cât timp vom continua să trăim fără a ni-i asuma ca modele, vom fi condamnați la veșnică durere. (...)

Ca un postscriptum se cuvine adăugat că Editura Ars Docendi a organizat anul acesta în câteva locuri din țară (București, Câmpina) și din străinătate (sediul I.C.R. din Budapesta) o expoziție itinerantă cu fotografiile și documentele conținute în acest album, odată cu lansarea lui, și intitulată „Rezistența anticomunistă din Munții României”. Urmează ca în vara acestui an, Ioana Voicu Arnăuțoiu să prezinte expoziția și la Fundația „Ion Rațiu” de la Londra

Articol publicat în nr. 6 al Revistei *Ramuri*, 2010

Povestea familiei Arnăuțoiu din Nucșoara, Ars Docendi, 2011

Rezistența anticomunistă în munți - articol de Ioana Hașu

La târgul de carte de zilele trecute din București [n.n.: Târgul Gaudeamus 2011] a avut loc lansarea unui volum-document: *Povestea familiei Arnăuțoiu*. Cartea cuprinde mărturiile Elenei Ion Arnăuțoiu, sora lui Toma și Petre Arnăuțoiu din grupul de rezistență împotriva comunismului format la Nucșoara, județul Muscel, în primăvara anului 1949.

Grupul de la Nucșoara e doar unul din cele câteva zeci de grupuri de rezistență împotriva comunismului din Munții României și cel mai longeviv. Era format din oameni care s-au opus încă de la început comunismului, mai apoi s-au ascuns în munți și sperau să intervină pentru schimbarea regimului, odată cu declanșarea unui eventual război între anglo-americani și Uniunea Sovietică. Deși rezistența a durat până spre anii '60, e puțin cunoscută și slab prezentată în manualele de istorie.

Ioan Crăciun, directorul editurii Ars Docendi, spune povestea acestui volum: „Cartea reunește de fapt transcrieri ale unor relatări ale doamnei Arnăuțoiu, de după 1990. La acest text, am adăugat o selecție a celor mai relevante mărturisiri ale sale, extrase din convorbirile avute cu mine, între 2009 și 2011. A fost o perioadă în care duminică de duminică o vizitam, în Câmpulung, unde locuiește. De altfel, dumneaei primește cu plăcere pe orice” – adaugă Ioan Crăciun, emoționat în prezența femeii care i s-a destăinuit de-a lungul ultimilor trei ani

La final, în fața unei audiențe înmărmurite, în vânzoleala de la târgul Gaudeamus, femeia de 93 de ani s-a ridicat în picioare refuzând ajutor și a făcut un apel. [...] „Să nu vă pierdeți niciodată speranța.” Cu aceste cuvinte, scriitoarea de 93 de ani s-a îndepărtat, la brațul nepoatei născute în munți, Ioana Voicu Arnăuțoiu – autoarea unui volum de documente despre procesul, ancheta și detenția grupului Arnăuțoiu, de la Nucșoara

Articol de Ioana Hașu pentru *Radio France International*, 29 noiembrie 2011

Muzicieni români, biografii ascunse în arhive, vol. I, Ars Docendi 2011

File din istoria secretă a muzicii românești - articol de Florinela Popa

Pe măsură ce dosarele de Securitate ale muzicienilor români devin accesibile - cel al lui George Enescu, de pildă, a fost desecretizat în 2005 - istoria recentă a muzicii intră într-un inevitabil proces de rescriere. Și nu doar prin completarea unor verigi lipsă care, până de curând făceau mai greu de înțeles anumite evenimente sau fenomene, ci și prin clătinarea unor certitudini. ("Mitul" sărăciei în care ar fi murit George Enescu la Paris e un asemenea exemplu). Volumul Ralucai Voicu-Arnăuțoiu, bazat pe o documentare riguroasă în Arhivele CNSAS, își propune să aducă la lumină zone biografice "subterane" ale unor compozitori și dirijori dintre cei mai vizibili în prima jumătate a secolului al XX-lea: Mihail Jora, Paul Constantinescu, Alfred Alessandrescu, George Georgescu și, desigur, George Enescu.

Raluca Voicu-Arnăuțoiu nu arată acuzator cu degetul nici spre oamenii Securității, nici spre muzicieni sau slăbiciunile acestora, ci lasă cititorul să tragă singur concluziile. Iar acestea nu pot fi decât amare

Articol preluat din *Dilemateca* nr. 68, ianuarie 2012

Sergiu Celibidache privit prin Cortina de fier, Ars Docendi, 2012

Sergiu Celibidache - un dirijor in vizorul serviciilor de securitate - articol de Victor Eskenasy

Între aparițiile editoriale ale acestui an aniversar, cea mai interesantă mi se pare de departe studiul cercetătoarei Ioana Raluca Voicu-Arnăuțoiu. [...] Ceea ce a avut autoarea cărții la dispoziție ca documentație la CNSAS au fost, în esență – conform surselor citate –, două dosare microfilmate, provenite din arhivele Serviciului de Informații Externe (S.I.E.). Primul dosar de urmărire “individuală” a fost deschis la 14 iulie 1955, iar aproape trei ani mai târziu, în aprilie 1958, devenise atît de “neîncăpător”, încât se lua hotărârea, înregistrată birocratic, de deschidere a unui al doilea dosar. Iar lui Sergiu Celibidache i s-a acordat numele de cod „Kolb”.

Dar dirijorul fusese supravegheat și anterior anului 1955, când responsabilitatea urmăririi sale a fost „predată” (nimic „nedumeritor” în denumirea raportului de sinteză citat de Voicu-Arnăuțoiu; p. 17), se pare, Serviciului de Informații Externe. Celibidache fusese „în studiu” încă din 1951, când de el se ocupa atît Serviciul al II-lea de Contraspionaj, Biroul Germania, cât și „Direcția Generală a Securității Statului a Regiunii Bacău”!

Despre Celibidache nu ni se spune dacă și când i-au fost închise toate dosarele. Unul din ele, cel deschis de Direcția I, cu numărul 269, a fost închis și predat la arhivă în 1958, pe motiv că la acea data era „lipsit de posibilități informative” și că nu avea „legături cu vârfurile emigrației reacționare”. Dar urmărirea a continuat în mod evident și este păcat că autoarea nu spune nimic de eventualele rapoarte mai târziu despre „dragostea” constantă pe care i-au purtat-o dirijorii Filarmonicii bucureștene în anii ‘60-’80, ei înșiși în relații cu Securitatea, cum apar Mircea Basarab și Mihai Brediceanu.

Articol preluat *din Suplimentul de cultură*, Nr.362, 30-06-2012

Bagheta lui „Kolb” – articol de Sorin Lavric

Despre talentul lui Celibidache nu se poate spune că ar fi fost precoce, cu atît mai puțin prematur. Precoce e un talent care își atinge maturitatea devreme, devansându-și vârsta. E ca și cum spiritul o ia înaintea cronologiei, izbucnind intempestiv. Mozart sau Schubert își ating apogeul la o vîrstă la care alții încă își așteaptă zborul. În schimb, prematur e spiritul care iese la iveală înainte de coacere, trăgând după sine o tinerețe stingheră, de aceea explozia lui e efemeră și cu precădere patologică. [...]

Celibidache nu aparține niciuneia din categoriile pomenite. Născut la Roman și urmînd lecții de pian și compoziție la Iași, tînărul Sergiu pare a fi victima predilectă a coercițiilor paterne, dovadă docilitatea cu care, încălcându-și predispozițiile, vine la București și se înscrie la Politehnică, spre a da curs ambiției tatălui său, care vedea în statutul de inginer apoteoza împlinirii pentru orice om cu scaun la cap. [...]

Dar în 1938 se întîmplă metamorfoza: Celibidache pleacă în Germania, da examen de admitere la Hochschule fur Musik din Berlin, reușește cu brio, și pentru a-și răscumpăra parcă deriziunea vieții pe care

o dusese la București, se înscrie concomitent la Filozofie și Matematică, la aceeași Universitate din Berlin, astfel că în 1945, la sfârșitul războiului, absolvă nu doar studiile muzicale, dar pe deasupra își dă doctoratul în filozofie și matematică. [...]

La 33 de ani, în 1945, în golul lăsat de excluderea lui Furtwangler de la Orchestra Filarmonicii din Berlin, Celi devine titularul unei baghete cu care va dirija 400 de concerte. Epitetele cu care îi va fi elogiată prestația au o tentă superlativă: "fascinație", "miraj", "succes fantastic". [...] România îi rămâne însă închisă, părinții murindu-i la Roman, fără a-i mai putea revedea. În total va sta un sfert de secol departe de familia sa din țară. Dar neavând preocupări politice, și având prudența de a nu face declarații oficiale în ceea ce privește regimul de la București, Celibidache nu e considerat în țară un element ostil. Mai mult, dirijorul nu renunță la cetățenia română și nu acceptă o alta, de aceea deplasările prin lume le va face cu un pașaport special "Nansen", de rezident în țări care nu-i lega o apartenență legală. [...]

Bazat cu precădere pe informații scoase din arhiva CNSAS, cartea Ioanei-Raluca Voicu-Arnăuțoiu cuprinde mai puțin omul Celibidache și mai mult diligențele Securității spre a-l aduce în țară. Că au reușit să-l aducă e neîndoielnic, dar intenția de a reveni aici mocnea de mult în mintea dirijorului, artistul dând curs unui imbold propriu și nu unei influențe exterioare. De aceea ar fi exagerat să-l bănuim de a fi fost victima manipulării Securității.

Articol apărut în *România Literară*, nr 33/17 august 2012

Sergiu Celibidache urmărit de Securitate - articol de Andrei Manolescu

Celebrul dirijor român, ale cărui înregistrări le difuzăm săptămânile acestea pe CD-uri alături de *Dilema veche* nu putea scăpa de brațul lung al Securității. Deși a plecat din țară înainte de instaurarea comunismului, deci nu putea fi încadrat la categoria „fugarilor”, agenții regimului comunist l-au avut mereu în atenție, date fiind cariera sa de excepție și legăturile pe care le avea în „cercurile cele mai înalte capitaliste” (așa cum sesiza un document strict secret al Direcției I). Autoritățile comuniste doreau (cum au dorit și în cazul lui George Enescu) să-l transforme pe dirijor într-un om al regimului, cu care să se laude și pe care, eventual, să-l folosească

Ioana Raluca Voicu-Arnăuțoiu, ea însăși muziciană și având în spate o istorie de familie cu totul specială (este fiica lui Toma Arnăuțoiu, celebrul comandant al grupului de rezistență anticomunistă din zona Nucșoara) a studiat în arhivele CNSAS dosarele care-l priveau pe Sergiu Celibidache, rezultatul fiind cartea intitulată *Sergiu Celibidache privit prin Cortina de Fier* (Editura Ars Docendi, 2012).

Aflăm, din această carte, cum membrii numeroasei familii a dirijorului, fie că plecaseră din țară, fie că rămăseseră, au fost cu toții luați în vizorul Securității, în scopul de a afla informații utile în cazul „Kolb”, cum fusese „botezat” Sergiu Celibidache în documentele instituției. N-au scăpat nici prietenii, nici vechii lui colegi de școală și, în general, nimeni dintre cei cu care avea corespondență. Scrisorile dirijorului cu cei din țară erau interceptate și analizate, dacă nu chiar oprite. A fost o perioadă în care „s-a lucrat” pentru cîștigarea bunăvoinței dirijorului, dar autoritățile comuniste își dădeau cu stîngul în dreptul. Reiese din documentele studiate de Ioana Raluca Voicu-Arnăuțoiu că peste interesele politice ale vremii se

suprapuneau interesele dirijorilor mediocri aflați la conducerea Filarmonicii din București, care se temeau că eventuale concerte ținute de Celibidache în țară le-ar putea dezvălui adevărata statură. În 1970, minunea se întâmplă, totuși. Celibidache vine la București cu orchestra RTV din Stockholm, pe care o dirijează în cinci concerte. Succesul este extraordinar. Muzicienii din Filarmonica bucureșteană încep a-și dori să lucreze cu maestrul. Apar tensiuni între aceștia și cei care-i conduceau, tensiuni înregistrate și în documentele Securității.

Prieten de-o viață cu Celibidache, rămas în țară însă, avocatul Eugen Trancu-Iași surprinde perfect această stare de lucruri într-o scrisoare adresată directorului de atunci al revistei Săptămîna, I. Dumitrescu, scrisoare înregistrată, la rîndul ei, în arhivele Securității: „Parafrazez titlul piesei *Cui i-e frică de Virginia Wolf?* Și vă întreb: *Cui i-e frică de Sergiu Celibidache?* Un vag ecou îmi spune că de el se tem doar cei convinși că știu toate tainele muzicii, cei care cred că nu mai au nimic de învățat. Ei formează un zid de nepătruns pentru adevăratele talente, pentru cei care au dus faima țării noastre peste hotare.“

În ciuda acestui gen de piedici, Celibidache mai revine de două ori în țară, în 1978 și 1979, cînd ține repetiții cu public și dirijează într-o serie de concerte chiar Filarmonica „George Enescu“ din București. Aceste vizite apar ca evenimente excepționale în viața culturală bucureșteană a vremii. Paradoxal, în ciuda perseverenței cu care Securitatea monitoriza tot ce era legat de marele dirijor, despre felul în care au putut avea loc aceste vizite la București, după cum constată Ioana Arnăuțoiu, în arhivele CNSAS nu se găsește nici un document.

Cartea scrisă de ea confirmă o senzație care reiese și din alte volume recente, bazate pe documente ale Securității, și anume că această instituție acționa cu foarte multă rîvnă (mai multă decît am fi crezut în epocă, cînd ne puteam închipui că groaza de Securitate e mai puternică decît realitatea ei în sine), o rîvnă care, privită dinspre zilele noastre, cel puțin, apare ca fiind de cele mai multe ori inutilă și total absurdă. Te întrebi astăzi ce rost a avut toată urmărirea, de decenii, împotriva familiei și a prietenilor unui om mare și deschis, ale cărui convingeri și intenții erau cît se poate de limpezi.

Ca efect neașteptat – din documentele de la CNSAS studiate de Ioana Arnăuțoiu transpare și o parte din viața privată a lui Sergiu Celibidache. O latură a lui „Celi“ (cum îi spuneau instrumentiștii de la București) despre care, altfel, poate n-am fi aflat niciodată. Ca de exemplu, într-o scrisoare a dirijorului către prietenului său Eugen Trancu-Iași, de la sfîrșitul anilor '60

„Băiatul meu este o minune de personalitate. Îmi pare foarte rău că-s prea bătrîn pentru el, mă pot juca zile întregi, dar viața nu-mi lasă nici măcar o jumătate de oră pe zi. Îl iau peste tot cu noi și doica. Are un an și jumătate și înțelege tot. I-am telefonat de la Madrid la Paris și Ioana l-a pus la telefon și mi-a zis: «Lalo, lalo, papa!» M-am lichefiat complet, îți închipui. (...) Sergiu Junior mi-a deschis și arătat noi perspective în viață. Aș sta tot timpul cu el, dar nu pot. În orice caz, de cînd a sosit, știu foarte bine ce-mi lipsește. Este cea mai amuzantă persoană pe care am întîlnit-o în viața mea.

Scene de viață, înduioșătoare, captate de temuta Securitate.

Constantin Silvestri – biografie necunoscută, de Ioana Raluca Voicu-Arnăuțoiu, Ars Docendi, 2013

Despre Constantin Silvestri, George Enescu ar fi spus, chiar pe patul de moarte, că nu e un compozitor regional, ci universal. E o afirmație culeasă de Theodor Bălan, biograful lui Constantin Silvestri, și reluată în *Constantin Silvestri – biografie necunoscută* (Ars Docendi, 2013) de Ioana Raluca Voicu-Arnăuțoiu. Poate că unii nici nu mai știu cine a fost Constantin Silvestri. Mulți își amintesc însă de el ca de un dirijor excepțional. A fost cât se poate de universal și ca dirijor, cu un succes fulminant în Occident.

În România, colegii de breaslă au încercat mereu să-l marginalizeze. Tot așa cum Celibidache n-a putut veni o vreme în vizită, în țară, din pricina invidiei unor responsabili locali cu ale muzicii, nici Silvestri, în ciuda talentului excepțional, n-a putut accede ușor la pupitrul orchestrelor importante din România. A fost totuși recunoscut și mereu susținut de personalități a căror părere conta cu adevărat: George Enescu sau Mihail Jora.

În cartea amintită, Ioana Arnăuțoiu a strâns o mulțime de informații despre Silvestri, din arhivele fostei Securități, de la CNSAS, fiindcă, asemeni lui Celibidache, și Silvestri a intrat în vizorul temutei instituții, mai ales din momentul în care n-a mai vrut să se întoarcă în România.

În 1957, prima dată după Război când a primit voie să meargă în Occident, a dirijat o serie de concerte la Londra, uluindu-i, pur și simplu, și pe spectatori, și pe critici. Cariera lui internațională a fost atunci brusc lansată. A primit o mulțime de invitații și premii. Securitatea începuse însă a se interesa cu cine se întâlnea și ce discuta. Onorarea invitațiilor din străinătate stătea mereu sub semnul întrebării. Mereu existau probleme cu acordarea vizelor de ieșire din țară. Astăzi e de-a dreptul incredibil să constați cum drumurile și cariera unui asemenea muzician depindeau de voința și socotelile meschine ale unor politrucii total inculți.

În țară, pentru a dirija opera Oedip, a fost nevoit să accepte cenzurarea unor pasaje care conțineau „elemente mistice”. Textul tragediei antice a lui Sofocle trebuia adaptat ideologiei comuniste. Silvestri îi trata cu dispreț pe reprezentanții puterii comuniste. În schimb, Securitatea îl evalua cu atenție. Ioana Arnăuțoiu a descoperit la CNSAS note și referate despre el, făcute de colegi sau chiar de studenți de-ai săi. Într-o asemenea referință, compozitorul Anatol Vieru scria că „Una din greșelile adânci ale lui Silvestri este cosmopolitismul. Atașamentul pentru muzica decadentă occidentală...” Un student pe nume Constantin Ghinea își caracteriza profesorul ca fiind „politicește nesincer (...) și chiar ostil regimului nostru.”

Din 1958, Silvestri merge din turneu în turneu. Succesele vin unul după altul. La Londra, un public entuziast îl obligă, pur și simplu, să repete *Bolero*-ul de Ravel. Presa internațională îl copleșește cu laudele. Dirijează mari orchestre ale lumii și nu mai revine în țară (fără să renunțe însă la cetățenia română). Securitatea și conducătorii comuniști încep să se agite. Ar vrea în continuare să-l țină sub control, dar evită acțiuni deschise împotriva lui, temându-se să nu provoace un mare scandal internațional.

Aici ar fi de amintit un episod pe care George Ivașcu, fost activist PCR în ilegalitate și apoi conducător al revistelor *Contemporanul*, *Lumea* și *România literară*, i l-a povestit lui Nicolae Manolescu. La începutul anilor '60, însuși Gheorghe Gheorghiu-Dej i-a cerut lui Ivașcu să meargă la Silvestri, să-l convingă să se întoarcă în țară. Ivașcu l-a auzit însă și pe Chivu Stoica, prim-ministrul de atunci, spunând ceva de genul că, după ce se va întoarce Silvestri, se vor ocupa ei de el. Suna rău. George Ivașcu s-a dus atunci la dirijor și, într-un act de mare curaj, în loc să-l convingă să se întoarcă, i-a spus că ar fi mai bine să rămână în Occident.

Dintr-o notă strict secretă, găsită de Ioana Arnăuțoiu la CNSAS, reiese că, în timp ce dirijorul concerta în Berlinul răsăritean, rezidența Securității de pe lângă ambasada română de acolo propunea conducerii Ministerului de Interne „să fie adus acasă de la Berlin“. Cu alte cuvinte, să fie răpit. În răspunsul de la București se spune: „Tov. Ministru Drăghici a ordonat să-l lăsăm pe C. Silvestri să-și facă de cap cu hoinăreala lui. Să nu-l luăm de la Berlin.“

Cam așa se puneau problemele în acea perioadă. Când devine evident că Silvestri nu mai avea de gând să se întoarcă, Securitatea se decide totuși să acționeze. Invocă neadevărul că muzicianul ar fi plecat în interes de serviciu pentru statul român și că rămânerea sa în Occident ar însemna, deci, „trădare de patrie“. Nu i se deschide un proces propriu-zis de trădare, dar, folosind această acuzație, Securitatea face o serie de percheziții la domiciliul său din Calea Victoriei nr. 128A. Avera îi este pusă sub sechestru.

Și aici apar dedesubturile cele mai josnice ale felului în care funcționa statul comunist, aduse la lumină prin studiile Ioanei Arnăuțoiu. Printre bunurile lui Constantin Silvestri erau unele de mare valoare. Pe lângă o importantă colecție de timbre, avea și circa 90 de tablouri semnate, printre alții, de Grigorescu, Luchian, Tonitza, Andreescu, Palady sau Petrașcu. Din arhive reiese că la succesele inventare pe care organele statului le făceau asupra acestei averi, numărul tablourilor era tot mai mic. Printre „vizitatorii“ averii sechestrată din locuința lui Silvestri, documentele menționează și doi demnitari comuniști, magistratul militar Adrian Dimitriu și președintele Consiliului de Stat pentru Artă și Cultură Pompiliu Macovei, ambii cunoscuți drept colecționari de tablouri și obiecte de artă.

În cele din urmă, întreaga avere a fost înstrăinată. Unde or fi astăzi tablourile lui Constantin Silvestri? Poate nu e prea târziu de făcut o investigație. După moartea soției sale, casa din Calea Victoriei devine loc de întâlniri conspirative ale Securității.

În 1969, la numai 56 de ani, moare și Constantin Silvestri, după ce în ultima parte a vieții a condus Filarmonica din Bournemouth (Anglia), pe care a ridicat-o la standarde nevisate pentru o orchestră de provincie. E înmormântat în cimitirul din Bournemouth, iar pe piatra sa funerară scrie: „«The Maestro» of the Bournemouth Symphony Orchestra 1961-1969. An outstanding musician and a remarkable man.“

Apărut în *Dilema veche*, nr. 568, 31 decembrie 2014 - 7 ianuarie 2015

Monumente istorice ale României. Tipuri din județele Argeș și Muscel. Anul 1893, Ars Docendi, 2011

Un fotograf din alte vremuri - articol de Nicolae Manolescu

Puțini mai știu astăzi cine a fost Ioan Niculescu. În 1880 trecea drept cel mai faimos fotograf al Capitalei. Își avea atelierul pe Șoseaua Jianu, actuala Kiseleff, la numărul 10, și, pe lângă cărți de vizită, reproducea de pe xilogravuri portrete ale unor personalități ale vremii. [...] Fapt e că a bătut cu piciorul, călare sau în trăsură satele de sub masivele lezer și Făgăraș și a alcătuit, cu mijloace artizanale și într-un număr mic de exemplare, un album intitulat *Monumente istorice ale României. Tipuri din județele Argeș și Vâlcea. Anul 1893*. [...]

Ideea de a-l tipări a avut-o profesorul Adrian Săvoiu, care a găsit sprijin la primăria din Câmpulung Muscel. Editura Ars Docendi a publicat, în admirabile condiții grafice, albumul, plecând de la unul din rarissimele exemplare, aflat la Biblioteca Națională.

Monumentele istorice... nu sunt doar o veritabilă operă de artă, ci și un document neprețuit. Din cel puțin două motive. Cel dintâi este spectrul larg al imaginii fotografice, în care putem vedea, împreună cu monumentul, localnici, fie ei țărani, fie preoți sau călugări, câteodată vizitatori, oameni politici și alții. Îmbrăcați după moda epocii, adulții, bărbați, femei, ca și copiii

În al doilea rând, numeroase fotografii conțin imaginea unor monumente astăzi dispărute, unele vechi, toate importante.

Inițiativa merită toată stima, nu în ultimul rând pentru realizarea grafică a albumului, care pune în valoare talentul uriaș al fotografului de altădată

Articol publicat în *Adevărul*, 3 septembrie 2011

Însemnări de istorie literară, Ars Docendi, 2011

Petre Florea - bibliotecar și folclorist

Un masiv volum cuprinzând *Însemnări de istorie literară* ne oferă istoricul literar și fostul bibliotecar al Bibliotecii Militare Naționale, Petre Florea (n. 27 octombrie 1940 la Bascov, jud. Argeș). Absolvent al Facultății de Filologie (1962), Petre Florea a publicat de-a lungul anilor numeroase lucrări și studii destinate pregătirii de specialitate a bibliotecarilor.

De data aceasta, autorul ne surprinde cu o lucrare științifică, receptată ca atare de editor și inclusă în seria "Academica". [...] Meritul cărții constă în primul rând în autenticitate. Familiarizat cu lumea cărților, prin profesie și pasiune, Petre Florea întreprinde studii sistematice despre operele mai puțin cunoscute ale unor folcloriști de primă mână, de la Moses Gaster și Petre Ispirescu la Tudor Pamfile. [...]

Susținut profesional de colegii de la Biblioteca Militară Națională, ca și de istoricul literar Nicolae Scurtu, Petre Florea rămâne un folclorist autentic. Dovadă este și studiul dedicat *Cântecului refugiaților* (manuscris original, aflat în Arhivele Statului din București, cercetat ca atare de autor), în care transpărețesc ecouri ale dramei românilor bucovineni evacuați cu forța în Siberia, între 1950-1958. Interpretând mărturiile sâtenței Anița Nandis-Culda (1904-1986) ca pe o veritabilă *baladă urbană*, folcloristul asociază spovedania acestei femei cu o creație folclorică, în lumina teoriei baladei, susținută, între alții, de Alexandru I. Amzulescu și Gheorghe Vrabie. Astăzi, susține Petre Florea, transmiterea și răspândirea baladei poate diferi, în funcție de gradul de cultură al beneficiarilor. Finalitatea este însă aceeași: cunoașterea unor destine de excepție, a unor sentimente ce țin de înălțimea spiritualității umane.

Articol preluat din *Biblioteca Bucureștilor*, nr.11, 2011

Ion Barbu, reeditare, Ars Docendi 2011

Îngrijindu-le scrierile, am devenit mama părinților mei – interviu cu Monica Pillat, autor Mirela Vișan

Luni, 5 decembrie 2011, în Rotonda 13 a Muzeului Literaturii Române, a avut loc o evocare prilejuită de aniversarea a 90 de ani de la nașterea scriitorului Dinu Pillat. Moderat de Lucian Chișu, evenimentul i-a avut ca invitați pe Monica Pillat, Barbu Cioculescu, Roxana Sorescu, Nicolae Florescu, George Ardeleanu, Ioan Crăciun și Simona Cioculescu. În cadrul aceleiași manifestări, Editura Ars Docendi – Universitatea din București a participat cu o miniexpoziție și cu volumul *Ion Barbu* de Dinu Pillat, recent lansat la Tîrgul de Carte Gaudeamus

„Sfîrșitul lui Dinu Pillat a fost pentru noi o dramă colectivă”, a afirmat primul dintre invitați, Barbu Cioculescu, coleg de generație cu cel evocat, care a amintit împrejurările în care s-au cunoscut și a vorbit despre sfîrșitul tragic al scriitorului, despre neîmplinirile generației, despre detenție și trecutul comun, cu accent atît pe biografia scriitorului, cît și pe opera sa literară

„Eu nu voi vorbi deloc despre biografia lui Dinu Pillat [...], refuz biografismul pentru că el însuși îl refuza”, a spus Roxana Sorescu, deranjată de modul în care se face biografia lui Dinu Pillat în momentul de față, care accentuează laturi exploatabile foarte ușor în contextul actual, lăsînd la o parte complexitatea omului și a manifestărilor sale. Prin situarea romancierului Dinu Pillat într-un context literar, Roxana Sorescu a vorbit despre intertextualitatea romanelor sale, pe care le-a raportat la diferite modele literare. Directorul Editurii Ars Docendi, Ioan Crăciun, s-a referit la reeditarea volumului *Ion Barbu* de Dinu Pillat, mărturisind că prin aceasta a vrut să urmărească două momente importante: 90 de ani de la nașterea lui Dinu Pillat și semicentenarul Ion Barbu

Împărtășind părerea Roxanei Sorescu în privința refuzului biografismului în analiza romanelor lui Dinu Pillat, George Ardeleanu a mărturisit că au existat mai multe trepte de acces către scriitorul și omul Dinu Pillat: monografia despre Ion Barbu, pe care o consideră una dintre cele mai bune monografii pe această temă, dosarul de urmărire informativă aflat în arhivele CNSAS-ului, dar și romanele și cărțile de critică literară: „M-a frapat, și în aceste cărți de critică literară, această vocație teoretică a lui Dinu Pillat. Cred că Dinu Pillat era și un bun teoretician al poeziei și al romanului”. [...]

Articol preluat din *Observatorul cultural*, nr. 604, decembrie 2011

10 teme de istoria jurnalismului, Ars Docendi, 2012

Carte in serial: "10 teme de istoria jurnalismului" - Marian Petcu (I) - articol de Iulian Toma

Adplayers publică o interesantă trimitere la începuturile media și jurnalismului din România, un serial desprins din recenta apariție editorială „10 teme de istoria jurnalismului”, de Marian Petcu, conferențiar la Departamentul de Antropologie culturală și comunicare, Universitatea din București; Doctor în sociologie, autor al mai multor cărți consacrate cenzurii, istoriei publicității, tipologiei presei, istoriei profesiei de jurnalist. [...]

Apărută la editura Ars Docendi, Universitatea București, lucrarea „10 teme de istoria jurnalismului” este o pledoarie pentru consacrarea istoriei jurnalismului ca ramură de știință. Din cele 10 studii, cititorul află numeroase informații inedite despre evoluția profesiei de jurnalist în țara noastră, despre o importantă instanță profesională (juriul de onoare) și activitatea sa, informațiile provenind din arhive publice și private. [...]

Articol preluat de pe *Adplayers.ro*

Volumul „10 teme de istorie a jurnalismului”, lansat la Botoșani, - articol de Codrin Ispas

Recent apărut, volumului domnului profesor Marian Petcu, 10 teme de istorie a jurnalismului, a făcut deja subiectul mai multor articole apărute în presă după lansarea ținută la Botoșani. Volumul va fi prezentat și la București, în cadrul Târgului Internațional Gaudeamus, evenimentul urmând să aibă loc sâmbătă, 25 noiembrie 2012, ora 13.30, în Spațiul de evenimente de pe nivelul 7.70

Extragem mai jos câteva fragmente:

Cultura înseamnă memorie”, o lecție de la care au lipsit „poetii”, articol de Ion Istrate, Luceafărul.net

Recent, cu toții, am auzit de un fapt cultural important și de excepție, care a avut loc la Botoșani, și anume lansarea cărții „10 teme de istoria jurnalismului” semnată de dr. Marian Petcu, un apreciat cadru universitar cunoscut mediului academic.

Datorită jurnaliștilor locali (TV „TeLeM”, botosaninews.ro), am reținut remarca autorului făcută cu acest prilej: „este un gest al meu de a recupera memoria profesiei, jurnalismul tinde să devină o cultură fără memorie, pentru că, de fapt, cultura înseamnă memorie...”

Cred că e ceea ce trebuie reținut – esența: „cultura înseamnă memorie”. Este sintagma care spune totul. E ca și cum ar fi enunțată problema fundamentală a unei științe, ca disciplină. Filozofia are de rezolvat „raportul dintre materie și spirit – primordialitatea...”, culturologia ca ramură a învățăturii despre om va trebuie să adâncească și lămurească îndeajuns „raportul dintre cultură și memorie”. „Cultura înseamnă memorie!”.

Articol preluat de pe *Evenimentul.ro*

[...] Volumul „10 teme de istorie a jurnalismului” cuprinde cercetări istorice și analize pe care autorul le structurează în capitole precum „Jurnalismul și literatura - istoria unei confuzii”, „Relațiile externe ale asociațiilor de presă din România”, „Emil Samoilă și primul manual român de jurnalism (1932)” sau „Originile radioului în România”. Autorul subliniază că volumul reprezintă un „gest de a recupera memoria presei”.

„Să fiu foarte sincer cu dumneavoastră, mie nu îmi place să scriu, dar o fac din obligație didactică, pentru că profesorul, pentru a-și merita salariul acela uriaș, trebuie să facă și cercetare. Eu nu am formație de istoric. Eu am o licență în jurnalism și un doctorat în sociologie. Deci, nimic nu m-ar fi recomandat pentru cercetări în zona istoriei, însă am fost nevoit să învăț istoria presei și să cercetez istoria presei dintr-un motiv foarte simplu, pentru că în facultate nu avea cine să predea”, a declarat Marian Petcu. [...]

Alte articole pe aceeași temă pot fi găsite pe TeLeM Botoșani, Gazeta de Botoșani și Botoșani News.

Volumul „10 teme de istorie a jurnalismului”, de conferențiar dr. Marian Petcu, a fost lansat, sâmbătă, de Editura Ars Docendi în cadrul Târgului Internațional de Carte Gaudeamus. [...] Autorul subliniază că volumul reprezintă un "gest de a recupera memoria presei", lucrarea constituindu-se într-o pledoarie pentru consacrarea istoriei jurnalismului ca ramură de știință

Din cele zece studii, cititorul află numeroase informații inedite despre evoluția profesiei de jurnalist în țara noastră, despre o importantă instanță profesională (juriul de onoare) și activitatea sa, informațiile provenind din arhive publice și private

Moderatorul evenimentului, Ioan Crăciun, a apreciat că lucrarea este o carte fundamentală, în timp ce conferențiar dr. Viorica Aura Păuș, decan al Facultății de Jurnalism și Științele Comunicării din cadrul Universității București, a afirmat că volumul punctează activitatea publicistică a profesorului Petcu, autorul îmbogățind, „într-un demers bogat publicistic”, literatura de specialitate în ceea ce privește istoria jurnalismului românesc

Potrivit Vioricăi Aura Păuș, autorul își propune să plaseze istoria jurnalismului ca ramură de sine stătătoare între științele jurnalismului, stabilind precis rolul acesteia, într-o lucrare de pionierat asupra școlilor de jurnalism din interbelic, prin comunism și până în prezent, ca și asupra sindicatelor jurnaliștilor ori asupra apariției radioului, televiziunii, primului tratat de istorie a presei

"Lucrarea este extrem de interesantă și scrisă într-un stil jurnalistic incitant", a afirmat Viorica Aura Păuș

Sorin Preda, redactor la săptămânalul „Formula AS” și profesor de jurnalism, a remarcat faptul că „temele expuse în lucrare sunt teme de predat la facultățile de profil”, pe care le-a propus autorului spre dezvoltare în alte studii. „Marian Petcu este un Ion Heliade Rădulescu al perioadei actuale, care ne îndeamnă permanent să scriem”, a spus Sorin Preda.

Conferențiar dr. Marian Petcu a mărturisit că a scris lucrarea „pentru a șterge o rușine”, pentru că este ”destul de jenant să nu ai o istorie a domeniului”, încercând să clarifice tema relației dintre jurnalism și literatură, aceea a originii radioului, a solidarizării jurnaliștilor, ori a congreselor breslei din România reîntregită ș.a.

agerpres.ro, 24 noiembrie 2012

Prin Câmpulung și pe muscelele lui. Fotografii de Nicolae Th. Ștefănescu, Ars Docendi, 2012

Prin Câmpulung și pe muscelele lui, album monografic - articol de Radu Sorin Dănuț

Fotografia este un produs (tehnic și artistic) și un martor (tăcut) al memoriei, înțeles ca un produs socio-cultural. Trecutul ca o metaforă a memoriei a fost, de-a lungul timpului, bine prețuit, mai ales în științele socio-umane ale secolului al XIX-lea. De altfel, trei domenii apar în științele socioumane, toate utilizând fotografia (imaginea) ca „instrument de lucru”: fotografia documentară, fotojurnalismul și sociologia vizuală. Deși toate au o istorie diferită și o uzanță distinctă, toate au în centrul său „un context social particular”.

Despre Câmpulung s-a scris foarte mult și, probabil, mulți cercetători și-au îndreptat cu interes și pasiune preocupările științifice asupra acestei străvechi așezări românești. Are, probabil, cele mai multe monografii (sociologice) după București. Editura „Ars Docendi” a Universității din București are o serie de titluri din colecția Câmpulung Muscel (peste 40). Editura revine cu un nou album (2012), semnat de fotografii Nicolae Th. Ștefănescu, volum îngrijit de Adrian Săvoiu, Gheorghe Chița și Ioan Crăciun.

În anul 1946, Academia Română primește de la un anume Nicolae Th. Ștefănescu cinci albume cu peste 700 de fotografii sepia, având ca subiect Câmpulungul și împrejurimile sale, din perioada interbelică. Misteriosul călător, posesor al unui aparat, marca Kodak, avea ochiul proaspăt al străinului.

Adrian Săvoiu, Gheorghe Chița și Ioan Crăciun reunesc imaginile în cinci părți ale albumului care poartă același nume ca lucrarea din '46, o modalitate de recuperare a memoriei colective și un demers antropologic. Volumul apare cu sprijinul Primăriei Câmpulung, al firmei S.C. Pristavu SRL și al Asociației Culturale Pardon, Mersi. Albumul I se deschide cu idei ale lui Nicolae Th. Ștefănescu, din care am selectat următoarele: „rar găsești oraș unde pieptul respiră mai în voie, unde ochiul e mai desfătat, iar mintea mai mulțumită de ceea ce întâlnește la fiecare pas”; „după ce ploaia a spălat cerul... lași privirea să alunece pe muscele... mulțumirea pătrunde întreaga ființă”.

Albumul poate fi considerat un inventar al manifestărilor socio-culturale, al vieții rural-urbane de care ochiul fotografului se va îndrăgosti iremediabil: „cum te legi cu pământul pe care te-ai născut, cu oamenii lui, cum îți cântă povestea lor având în fața ta mărturia vie, nu litera cărții sau a hrisovului.

Articolul poate fi găsit pe poezie.ro

Prin Bucureștii lui Caragiale, Dan Roșca, Ars Docendi, 2012

[...] Caragiale este unul din scriitorii mei favoriți, însă nu am reușit să rup la timp bariera ideilor inoculate în școală cu privire la el și opera lui. Dramaturgul republican convins, criticul burgheziei corupte, opozantul regalității, etc. sunt tipare pe care, din păcate, încă le găsim prin cărțile de comentarii.

Caragiale a trăit în București o bună perioadă. Aici a lucrat, aici s-a întâlnit cu alte personalități ale vremii, aici a suferit, aici s-a bucurat. A încercat să fie afacerist și patron, a avut dispute, a asistat la dezvoltarea fără precedent a Capitalei – intervențiile majore din finalul secolului 19. A transpus apoi atmosfera în opera lui. Dan Roșca face, așadar, un lucru extraordinar: poposește prin aceleași locuri pe unde a trecut scriitorul și explică ce s-a întâmplat cu ele de-a lungul timpului.

Aici mă voi opri cu dezvăluirea opririlor din călătoria lui Dan Roșca pe urmele lui Caragiale. Vedeți în carte prin ce alte locuri bucureștene, dar și din țară, a mai fost Caragiale. Să trecem la concluzii:

Cel mai important la această carte mi se pare faptul că îl coboară pe Caragiale de pe soclul de „dramaturg suprem” și îl aduce în rândul nostru, pentru a putea să-l privim ca pe un om obișnuit, cu bune și rele – un om genial, dar adesea incomod. „Prin Bucureștii lui Caragiale” nu este o carte de comentarii elogioase din care să învățăm pentru Bacalaureat, este o incursiune în societatea bucureșteană din timpul domniei lui Carol I, este o punte de legătură cu o generație dispărută cu care noi, oamenii mileniului III, am pierdut orice conexiune.

Constatăm cu uimire că locurile prin care trece Mitică, barurile prin care umblă Amicul X sau drumul lui Jupân Dumitrache sunt cât se poate de reale și avem șansa să ne reconectăm. Cu toții am ieșit prin centrul vechi. Și Caragiale. Cu toții am ajuns prin Gara de Nord. Și Caragiale. Cu toții am umblat pe la Universitate. Și Caragiale. Pe la Piața Revoluției, la fel. Prin Cișmigiu, nu mai vorbesc.

Din păcate, tradiția bucureșteană a fost dintotdeauna raderea trecutului pentru a construi altceva. Multe din locurile descrise de Caragiale nu mai există, însă mai sunt câteva care dăinuie și astăzi și merită marcate ca atare pe hartă. Autoritățile nu se sinchisesc însă să facă așa ceva, lăsând tot în sarcina lui Nenea Iancu să promoveze unele obiective din Capitală.

Articol preluat de pe site-ul www.bucurestiivechisinoi.ro

Următoarea recomandare este o carte la care am asistat și la lansarea oficială de la unul dintre târgurile specializate din anul trecut. Vă voi vorbi astăzi, pe scurt, despre cartea domnului Dan Roșca, *Prin Bucureștii lui Caragiale*. Dacă nu mă înșel, cartea reprezintă debutul domnului Roșca pe care cred că unii dintre voi îl cunoașteți ca autor al dispărutului blog *Bucureștii vechi*.

Domnul Roșca a reușit publicarea unei cărți care pare o colecție a articolelor sale de pe blog. Mai exact, stilul și modul cum sunt scrise aduce aminte de felul în care erau publicate acestea în mediul online. De data aceasta există un subiect comun, mai degrabă un pretext (așa cum mi-a sugerat cineva) pentru a

pune la un loc aceste scrieri. Subiectul este Bucureștiul lui Caragiale, după cum s-ar putea înțelege din titlu, dar, citind, află mai degrabă că subiectul este București, iar Caragiale un element care unește în unele momente textele.

Povestirile domnului Roșca sunt la fel de interesante ca articolele de pe blog, extrem de bine documentate și stabilind conexiuni foarte interesante în timp între evenimente, locuri sau personaje. Deci, strict din punct de vedere al istoriei orașului, cartea este interesantă. Titlul cărții mi-a creat unele așteptări. Am sperat la o structură mai organizată a informațiilor despre Caragiale sau personajele sale. Informațiile sunt prezentate când din prisma acțiunilor sau evenimentelor din scrierile lui Caragiale, când din viața reală a acestuia. Îmi aduc aminte că pe blogul închis demult domnul Roșca a publicat un articol în care refăcea pas cu pas drumul unor personaje ale lui Caragiale prin Bucureștiul de azi.

Ai oricui ar fi Bucureștii prezentați de domnul Roșca cred că merită să îi cumpărați și, poate, să sperăm la un nou volum mai inspirat către Caragiale, viața sa, opera sau oricare alt element care poate fi pus în valoare. Remarcile rasiste nu au ce căuta în niciun text, actual sau viitor.

Articol preluat de pe *IdeiUrbane.ro*

Articol de Andrei Pippidi, profesor la Facultatea de Istorie, Universitatea București

Ce noroc au Bucureștii ăștia! E adevărat că sînt făcuți praf, dar s-a format, în ultimii ani, o bibliotecă întreagă despre istoria orașului. Ea lipsea, deși ar fi trebuit să existe de mult. A apărut acum o adevărată întrecere în exhumarea orașului vechi, care era aproape necunoscut, și au ieșit la iveală oameni care aveau această simpatică pasiune, fără să fi auzit unii de alții. Informațiile, pînă acum doar schimbate între ei, ajung să se răspîndească și cîștigă pe alții, din ce în ce mai numeroși, pentru cauza nobilă a apărării patrimoniului. Cum spune un distins istoric și filozof francez: „Începem să iubim ceea ce nu mai este.”

Sînt, dacă țin bine minte, vreo patru ani de cînd l-am cunoscut pe domnul Dan Roșca. În 2012 i-a apărut prima carte, *Prin Bucureștii lui Caragiale*. Anul trecut a ieșit de sub tipar încă un volum: *Locuri și oameni din Bucureștii de ieri*. Nu poate trece neobservată o asemenea descărcare de amintiri despre acea vîrstă a Capitalei, cam de la mijlocul secolului al XIX-lea pînă prin anii '30, care este, de fapt, singura epocă de păstrat – dacă a mai rămas ceva din ea. Ilustrațiile pe care le cercetez acum sînt fotografii superbe pe care le recunoaște numai un expert, dar care ne restituie (pe hîrtie!) o arhitectură originală, ca și cum am fi inventat-o noi... Rareori mi-a fost dat să văd o documentație așa de completă și de variată: pe lîngă fotografii – hărți, anuare, cărți de telefon. A recunoaște străzile, a-i identifica pe locatari și chiar a-i urmări de la o casă la alta, fiindcă aveau obiceiul să se mute, sînt performanțe.

Reconstituirea atmosferei mai folosește un procedeu neobișnuit și foarte atrăgător: lista bunătăților care se găseau la băcăni. O reproduc pentru a-i ademeni pe cititori să cumpere... cartea: „icre negre moi proaspete, untdelemn de Toscana, caș de Ementhal, penteleu de iarnă, parmezan olandez, galatină de rață și potîrniche, salam de Lyon, salam de Verona și Sibiu, mortadela de Bologna.” Desigur, pe vremea aceea, salamul de Sibiu venea din străinătate. Galantină? Un pateu cu aspic – se explică la sfîrșit, în glosar.

Fiindcă autorul a simțit nevoia de a traduce cuvintele arhaice și uitate. De pildă, „mîncătorie“ (astăzi spunem, și spunem des: fraudă). „Untdelemn“ – e adevărat că se zice mai ales ulei, nici nu mai e obișnuit „zăbală“, dacă nu mai călăresc oamenii, dar „calcan“ pentru un dos de casă fără ferestre se vede mai des decît peștele cu acest nume. Iar „frapieră“ cred că face parte dintr-un vocabular foarte banal.

Două scăpări mărunte. Pe Pake Protopopescu nu-l chema Emilian (nume care apare după 1900, nu știu de ce), ci Emanoil! Au și numele epoca lor. La p. 57 e vorba de colonelul Gigurtu, „pesemne vreun unchi“ al viitorului prim-ministru, însă același, mai tîrziu general, după ce înăbușise crunt răscoala din 1907 în Oltenia, este la p. 71 „tatăl ministrului“.

Cuprinsul e ca o plimbare printr-un oraș necunoscut, dar unde am vrut mereu să pătrundem. Se perindă străzi întregi, ca Smîrdan, sau Halelor, sau Modei (se numea N. Grigorescu, cînd îmi amintesc acolo de o vitrină cu ceasuri; în spatele lui Nestor, în clădirea care s-a prăbușit la cutremur în 1977 a pierit doctorul Vătămanu, alt istoric al Bucureștilor, și s-a îngropat cu el frumoasa lui bibliotecă). Capitole dintre cele mai bogate sînt acela despre Legația Rusiei imperiale și cel despre doctorul Al. Vitzu, care a murit în 1902, iar eleganta lui casă, a cărei fotografie există la Damé, avea să se dărîme după 1907, la prelungirea străzii Colței. O mare plăcere la răsfoirea cărții este descoperirea adreselor, chiar dacă au dispărut de mult, ca la Al. Orăscu, arhitectul.

Nu departe de Biserica Albă, la gimnaziul Cantemir, înainte de 1880 era printre profesori Mihail Zenide, procuror la Curtea de Apel; eu știu unde locuia, familia sa n-a plecat încă din vechea casă de pe strada Căderea Bastiliei. Undeva menționat, marele negustor de coloniale Eraclie Duro avea o casă la colțul străzilor Visarion și Dr. Daniel, pe lîngă alte opt: a fost socrul unui unchi al mamei mele. Dar unde o fi locuit, „în Dealul Spirii“, Grigore Serurie (1821-1893)? Pot să adaug că, pașoptist, fusese exilat opt ani la Brusa, unde a scris versuri în grecește, a fost deputat liberal și își are mormîntul la Bellu, pe aleea centrală. O surpriză a fost fotografia de la p. 173, a unei case de la colțul străzii Domnița Anastasia cu Brezoianu 11: „Imobilul cu etaj din centrul imaginii aparține acum un veac avocatului Dissescu. A locuit vreodată juristul în această casă? Din cîte știm, nu.“ Exact, a fost închiriată. Era redacția, după război, a Neamului Românesc.

Pagină cu pagină, această carte este o delectare.

Articol preluat din *Dilema veche*, nr. 535, 15-21 mai 2014

Dulcamara, Cavalerul de Modă, Voaleta și alte vestite prăvălii. Comerț, meșteșuguri și industrie în Bucureștii de odinioară, Dan Roșca, Ars Docendi 2015

Un ghid seducător pentru junimea ce frecventează frenetic localurile din centrul istoric al Bucureștilor, de la Lupoica din capătul Lipscanilor (sub firma „Voaleta”) către Podul Mogoșoaiei, ocolind prin Șelari, Smărdan, Gabroveni ș.c.

Vreo 300 de fotografii de epocă – băcăni, brutării, prăvălii de băuturi, cafegii și cafenele, magazine de îmbrăcăminte, încălțăminte ș.a.- comercianți evrei, armeni, greci, italieni, francezi și câteodată (a)români – tocmai bune de comparat cu prezentul arhitectonic, etnic, profesional și comercial al zonei. Suculentă sursă de informații, reverii, exasperare și jubilație paseistă.

Sursa: *Cartea de la ora 5*

Di, di, di, murgule, di... Bucureștiul trăsurilor cu cai, Dan Roșca, Ars Docendi
2016

După istoricul marilor fabrici de bere din România, al rețelelor de distribuție și restaurantelor bucureștene, și după cartografierea universului negustoresc din zona Lipscanilor, Dan Roșca ne conduce prin Bucureștii birjelor, trăsurilor, cabrioletelor, faetoanelor, chirigiilor și muscalilor, al tramvaielor cu cai, diligențelor și omnibuzelor, printre potcovării, vopsitorii, curelari, tapițeri de trăsuri și ateliere de fierărie, cu descrieri de trasee, stații, tarife, firme și concesiuni, într-un captivant amestec de informație, paseism eficient și reverie urbană.

Sursa: Cartea de la ora 5

Vedere de pe Dealul Olarilor vol.I, Gheorghe Păun, Ars Docendi 2014

De la o vreme, sâstisit de câtă literatură mediocră (să nu spun proastă) văd că se scrie și se publică în jurul meu, am început să citesc cărți de memorialistică, volume mai vechi ori mai noi, dar care cel puțin îmi aduc mai aproape biografii, preocupări, gânduri și idealuri, într-un cuvânt viață adevărată (desigur lăsând la o parte încărcătura afectivă și uneori edulcorată a textelor

În urmă cu vreo două luni d-l Gheorghe Păun, renumitul matematician și de ani buni încoace cunoscut și ca scriitor care are deja o bibliografie (volume de poezie, romane, publicistică) pe cât de bogată tot pe atât de impresionantă, de o originalitate indiscutabilă, academicianul care s-a retras pe Dealul Olarilor din Curtea de Argeș și pe lângă multele activități pe care le desfășoară cu entuziasm tineresc mai este și fondatorul și redactorul șef al prestigioasei reviste de cultură (Curtea de la Argeș) mi-a făcut onoarea să-mi trimită cartea Privind peste umăr (memorii premature), apărută la Editura Tiparg în 1910.

... eu nu scriu aici o carte de istorie, ci una de memorii, premature și aproximative... o poveste cu mine însumi ca personaj, vanitate și firesc, doar povestea contează" (pag 138) ne spune în câteva rânduri autorul, pe care pudoarea și bunul simț îl determină să aibă în tot locul o anume decență în prezentarea faptelor, evenimentelor, întâmplărilor de pe canavaua unei biografii aparent nespectaculoase, însă marcată de anume semnificații, semnificații ce se dezvăluie lectorului după parcurgerea ultimei fraze din volum.

Dar de unde vine academicianul, scriitorul și editorul Gheorghe Păun? se pot întreba mulți, fiindcă cine este și ce statut are astăzi în știința europeană și mondială, ca și în literatura română se știe.

... nu mă alint când spun că mă consider țăran, țăran din tată în fiu ... Nu pentru că încă mă pricep să trag cu coasa, ci pentru că știu ce înseamnă a lucra zi-lumină, cu împăcare și firesc, nu pentru că am dus vacile la păscut ., ci pentru că încă mai cred în bine și în rău, în fapta bună, în Biblia pe care am jurat atunci când m-am însurat, în fața satului, la biserică, în vorba nu știu cui din vechime care ne sfătuiește să trăim printre oameni ca și cum Dumnezeu ar fi de față" citim în Precuvântare.

D-l Gheorghe Păun s-a născut și a copilărit într-un sat de munte al județului Argeș, pe numele lui Cicănești, o așezare "răzlețită" de lume, dinafara marilor încrucișări de drumuri și departe de orașe, a avut o copilărie nedeosebită cu nimic de a celorlalți copii, a "prins" pâinea pe cartelă, iluminatul cu lămpi de petrol, transportul, care azi ni se pare arhaic, cu carul cu boi, a prins, așadar, întreaga perioadă a așa-zisului deceniu obsedant: cu formarea abuzivă a cooperativelor de producție (C.A.P.-urile de mai târziu), cu admiterea copiilor în licee și facultăți pe bază de dosar, cu activiști îndoctrinați, cu teama de Securitatea omniprezentă peste tot și celelalte "tare" ale vremii. Prin prisma copilului, a adolescentului și mai târziu chiar a studentului Gheorghe Păun toate sunt prezente în memorii - fără patimă și cu înțelegere celui care și le amintește; toate sunt explicate, analizate și - unde este cazul - criticate subtil, fără mânie proletară, academicianul de azi lăsând să se înțeleagă, vorba cronicarului, că "nu vremurile sunt sub oameni, ci bietul om sub vremuri.

Perioada copilăriei, cu toate ale ei, este evocată cu multă căldură și cu nostalgie (aci pana scriitorului e pe deplin vizibilă !), după cum cu o anume aură de frumusețe sunt descrise, fie și fugar, figurile bunicilor, ale părinților, ale prietenilor. Urmează, pe o treaptă nouă a biografiei, liceul unde, așisderea, chipuri de colegi

și de profesori trec, aidoma unor umbre prin fața memorialistului - fiecare cu virtuțile lui, fiecare cu câte o amintire lăsată în memoria și sufletul viitorului matematician și academician.

Anii de facultate, avatarurile meseriei până la găsirea celui mai bun și stabil loc de muncă - la Facultatea de Matematică din București, în preajma unor savanți ca Grigore Moisil, dar mai ales Solomon Marcus, profesorul cu care va participa la elaborarea unor mari proiecte și-și va putea dezvolta deplin capacitățile creatoare, căsătoria, colaborarea cu revista Știință și tehnică, munca de popularizator al unui joc - GO, până atunci aproape necunoscut în România și constituirea unei Federații de GO, după 1990, receptarea evenimentelor din decembrie 1989, apoi peregrinările cu scopuri științifice prin toată lumea, "aventura bioinformatică", experiențele în materie de literatură, constituirea Clubului iubitorilor de Cultură de la Curtea de Argeș, fondarea revistei Curtea de la Argeș și, în fine, "Viața pe Dealul Olarilor" (unde autorul își are locuința, gândește și scrie) - iată, pe scurt, sumarul unui volum de multiplu interes

Un anume capitol, "De-a lungul și de-a latul lumii" (care, el sigur ar fi putut forma cuprinsul unei cărți) este consacrat peregrinărilor prilejuite de ținerea unor conferințe, de participarea la unele proiecte împreună cu mari personalități de pe mapamond, când autorul are ocazia de a-și face noi prieteni, dar și de a observa particularitățile, obiceiurile, ca și monumentele și locurile demne de a fi vizitate. "Sunt - zice d-l Gheorghe Păun -, fără îndoială, un om norocos. Printre altele, pentru că de-a lungul anilor și de-a latul globului am avut de-a face cu o mulțime de oameni de toată isprava, unii nume mari în informatică și matematică, nume celebre chiar, am colaborat cu mulți, m-am împrietenit cu mulți. Privind în urmă pot spune că bogăția unui om constă mai ales în oamenii din juru-i/ familie și prieteni

Fapt rar, aș adăuga eu, într-o vreme a vrajbelor și neînțelegerilor dintre oameni. D-l Gheorghe Păun are, fără îndoială, cultul prieteniei. Și nu doar clamat ori mărturisit într-o carte precum aceasta, ci și în viața de toate zilele, cum atât subsemnatul cât și toți cei care l-au cunoscut pot aduce nenumărate mărturii. La fel, sentimentul de prețuire pentru cei cu care și-a încrucișat pașii, nu numai "de-a lungul și de-a latul lumii", ci și în Argeșul natal sau în oricare alt loc din România transpare cu putere din fiecare pagină. Nu lipsesc, pe de altă parte, nici unele accente critice: "Ce bun ar fi un Moisil acum, la vreme de (post) tranziție, când aproape totul se negociază și tranzacționează, până și în știință, precum într-o lume orweliană, până și istoria științei se rescrie uneori, spre beneficiul unor închipuiți fără obraz și fără operă, care încearcă să-i împingă pe înaintași jos de pe socluri, pentru a se așeza ei în locul lor

Privind peste umăr - este cartea unui destin exemplar și totodată cartea unui om care prin tot ceea ce a făcut/ face într-o binele și frumosul obștii, al semenilor și al țării binemerită întrutotul prețuirea noastră. Citiți-o și vă veți convinge!

Articol apărut în *Bucureștiul literar și artistic*, Anul IV, nr. 8 (35), august 2014.

Bântuit de viețile altora, Valentin Uritescu, Ars Docendi 2016

Neașteptat de amară carte, dată fiind asocierea autorului preponderent cu succesul, umorul, șarjarea, ludicul picant și bufoneria ambiguă. După cele două volume de amintiri apărute la Humanitas – *Așa sunt eu, prost și Să ai grijă de cel bun din tine*, în 2011, respectiv 2013 – actorul autor își dezvăluie necruțător neliniștile, nesiguranța, frustrările, depresia, infidelitățile, scepticismul nevrotic, spectrul maladiv, instabilitatea, retractilitatea, triumfurile, dar și deziluziile profesionale, plus un nesațiu financiar frizând nevroza, totul forfotind amarnic sub zecile de măști ale unei cariere pe cât de invidiabilă, văzută dinspre confrăți, pe atât de surprinzător de friabilă, odată citită prin grila confesiunii.

Sursa: *Cartea de la ora 5*